

6. С. В. Діденко. Ризик-менеджмент банку: нова парадигма в умовах невизначеності фінансових ринків. *Ефективна економіка*. № 4. 2009. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=98>

7. Пишик И., Дорошкевич А. Пути минимизации рисков в платежной системе. *Банкаускі веснік, кастрычнік*, 2006. С. 6-7

8. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками. Киев: Центр-Ника, 2005. 600 с.

9. Чайкін І. Б. Правове регулювання страхування ризиків на ринках фінансових послуг: монографія/ І. Б. Чайкін. Харків: Юрайт, 2012. 184 с.

10. Шорохова Ю. Ю., Калинина О. В. Сравнительный анализ подходов к классификации рисков платежных систем. *Международный научно-исследовательский журнал*. Август 2013. С. 78-82.

ДО ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРАВОМ ЄС ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІЙ ПІДПРИЄСТВ

Коритін Денис Сергійович,

здобувач НДІ правового забезпечення

інноваційного розвитку НАПрН України

ndipzir@gmail.com

Науковий керівник: к.ю.н., доц, Глібко С. В.

Abstract. The article is devoted to the analysis of the harmonization of national legislation of Ukraine with EU law on the example of the «Small Business Act for Europe». The purpose of the study is to establish the compliance of the legislative support for small and medium-sized enterprises in Ukraine with the EU principles of public policy in the field of regulation of small and medium-sized enterprises. The author concludes that Ukraine partially complies with the EU requirements, and outlines the main directions of further reform of the legal acts on the functioning of SMEs.

Keywords: harmonization of legislation, innovative activity, state support, small and medium enterprises.

Статья посвящена анализу гармонизации национального законодательства Украины с правом ЕС на примере «Акта по вопросам малого предпринимательства для Европы». Целью исследования является установить соответствие законодательно закрепленных средств государственной поддержки малых и средних предприятий в Украине принципам ЕС по вопросам государственной политики в сфере регулирования деятельности малого и среднего предпринимательства. Автор делает вывод о частичном соблюдении Украиной требований ЕС, и выделяет основные направления дальнейшего реформирования нормативно-правовых актов касательно функционирования МСП.

Ключевые слова: гармонизация законодательства, государственная поддержка, инновационная деятельность, малые и средние предприятия.

Активне реформування правової системи України, спрямоване на гармонізацію національного законодавств з нормативно-правовими актами ЄС спричинює значний вплив на діяльність малих та середніх підприємств (далі – МСП), зокрема, і щодо засобів державної підтримки МСП, стимулювання їхньої інноваційної діяльності та залучення їх до розвитку «зеленого виробництва».

У цьому ракурсі, значний вплив на українське законодавство з питань регулювання МСП здійснює «Акт з питань малого підприємництва для Європи» [1] (далі – Акт), особливе значення якого полягає у встановленні 10 основоположних принципів формування та реалізації політики держав-членів у цій галузі.

Обсяг даної роботи на дозволяє дослідити імплементацію кожного з цих принципів у національне законодавство України. Тому вважаємо за доцільне зосередити увагу на деяких з них.

Так, в якості сьомого принципу Акт визначає можливість «МСП отримати більше користі від можливостей, які пропонує єдиний ринок». При розширеному тлумаченні цього принципу в Акті під ним розуміється інформаційна, консультативна підтримка МСП, участь МСП у розробці стандартів, вільного доступу до них, а також ефективного захисту прав інтелектуальної власності. Варто зазначити, що на сьогодні в Україні відбувається реалізація державної політики, що спрямована на співробітництво з єдиним ринком Європейського Союзу. Так, відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану захо-

дів щодо її реалізації, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р задекларовано співробітництво України та ЄС у єдиному цифровому просторі (Digital Single Market), в рамках якого виділено 3 напрями: 1) інтероперабельність та електронні сервіси; 2) електронна ідентифікація; 3) відкриті дані. В рамках аналізу сьомого принципу акту привертає увагу останній з трьох напрямів. Щодо нього у Концепції зазначено, що інтеграція державного веб-порталу відкритих даних України data.gov.ua до центрального європейського порталу відкритих даних europeandatarportal.eu та data.europa.eu є головним завданням цього напрямку.

На важливості залучення електронних технологій для стимулювання діяльності суб'єктів господарювання неодноразово звертали увагу і вчені-правники.[2] Таким чином, можливо стверджувати, що на сьогоднішньому етапі розвитку українського законодавства сьомий принцип Акту не застосовано. Разом з тим, у програмних актах подальшого розвитку національної політики задекларовано співробітництво України з єдиним ринком ЄС, що може бути застосовано також для створення додаткових гарантій створення та діяльності МСП.

Восьмий принцип акту визначає обов'язок держав сприяти підвищенню кваліфікації в МСП та здійсненню всіх форм інновацій.

Особливістю законодавства України можливо вважати наявність опосередкованого регулювання, підтримки експорту високотехнологічної продукції.[3, С. 42] В цьому аспекті, необхідно звернути увагу на точку зору науковців-правників, згідно з якою дієвим інструментом сприяння ефективному розвитку, в тому числі, інноваційної діяльності суб'єктів господарювання є створення сприятливого середовища за рахунок формування інфраструктури їх підтримки – організаційна єдність суб'єктів господарювання органів та їх компетенцій, завдяки якій формується конкретне організаційно-економічне середовище для сприяння підприємницькій діяльності великих підприємств та швидкій адаптації суб'єктів малого підприємництва до ринкових умов.[4, С. 31]

Щодо реалізації цього принципу в законодавстві України можливо вказати наступне.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» держава зобов'язана здійснювати організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва. Також серед видів державної підтримки МСП законодавством виділено підтримку у сфері інновацій та підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу. Відповідно до ст. 22 цього Закону державна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації управлінських кадрів та кадрів ведення бізнесу може здійснюватися шляхом:

- 1) створення та розвитку мережі бізнес-інкубаторів;
- 2) розроблення та виконання освітніх програм, спрямованих на підготовку, перепідготовку і підвищення рівня кваліфікації кадрів для суб'єктів малого і середнього підприємництва на основі державних освітніх стандартів;
- 3) створення умов для підвищення рівня професійних знань і ділових якостей фахівців з числа соціально незахищених верств населення;
- 4) надання навчально-методологічної, науково-методичної допомоги суб'єктам малого і середнього підприємництва;
- 5) сприяння участі у програмах обміну міжнародним досвідом з метою запровадження передових технологій та підвищення рівня кваліфікації персоналу суб'єктів малого і середнього підприємства [5].

Разом з тим, науковці наголошують на важливості застосування інноваційних методів під час здійснення процесу навчання, в тому числі підвищення кваліфікації суб'єктами МСП [6].

Таким чином, законодавством України передбачений широкий перелік напрямів підвищення кваліфікації МСП та сприяння їх інноваційні діяльності як на стадії виникнення ідеї створення підприємства або інноваційного продукту, так і на стадії розширення їхньої діяльності. В цьому аспекті, на нашу думку, набуває великого значення функціонування таких інноваційних структур як наукові парки, ін-

новаційні центри та бізнес-інкубатори, що мають сприяти та супроводжувати інноваційну діяльність МСП.

Завданням дев'ятого принципу є надання дозволу МСП перетворювати екологічні проблеми на можливості. Змістом, що був покладений у це принцип, є максимальне сприяння держави залученню МСП до вироблення та реалізації МСП «зелених технологій» та виведення їх на «зелений ринок». Дана проблема є вкрай актуальною не тільки в Україні, але і на території держав-членів ЄС, де частка МСП у виробництві товарів екологічного спрямування є низькою, порівняно з великими підприємствами.

Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 відсутні будь-які чітко визначені переваги для МСП, що використовують «зелені технології» або знижують обсяг екологічно-шкідливих речовин при виробництві продукції. У нормативно-правому акті закріплено в якості основних засад державної екологічної політики лише стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів. Крім того передбачено застосування міжнародних екологічних стандартів на підприємствах, а також їх екологічна модернізація шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку), у поєднанні з поліпшенням екологічних характеристик продукції.

Завершальним десятим принципом є заохочення та підтримка МСП до отримання переваг від зростання ринків – набір нових законодавчих пропозицій, що керуються принципом «Подумайте малі в першу чергу»: – Загальний регламент щодо групового звільнення від державних допомог (GBER). Сутність цього принципу зводиться до виведення підприємницької діяльності МСП на ринки інших держав та міжнародний ринок. На нашу думку, виконання цього принципу можливе за умови попереднього виконання решти принципів, зокре-

ма, таких як інформування, консультування та фінансова підтримка державними органами та органами місцевого самоврядування створення й діяльності МСП.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку національного законодавстві відбувається процес поступової гармонізації нормативно-правових актів України з «Актом з питань малого підприємництва для Європи». На нашу думку, у першу чергу, необхідно забезпечити можливість швидкого та ефективного залучення МСП різних форм державної допомоги, а також створити законодавчі можливості для створення для таких суб'єктів переваг у здійсненні підприємницької діяльності, особливо у інноваційних галузях економіки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions - "Think Small First" - A "Small Business Act" for Europe {SEC(2008) 2101}. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008DC0394>.
2. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет : монографія / [А. П. Гетьман, Ю. Є. Атаманова, В. С. Мілаш та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків : Право, 2016. 360 с.
3. Матюшенко І. Ю., Глібка С. В., Пасмор М. С. Практичні аспекти визначення високотехнологічних галузей і продукції в Україні. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 37–49.
4. Глібка С. В., Проданова М. О. Щодо визначення інфраструктури окремих галузей сфери матеріального виробництва: правовий аспект. *Право та інноваційне суспільство*. 2018. Випуск 2 (11). С. 31–36.
5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. *Відомості Верховної Ради України*, 2013, № 3, ст. 23.
6. Прилипко С. М., Іванов С. М. Сучасні інноваційні підходи у навчальному процесі. *Право та інноваційне суспільство*. 2013 № 1. С. 89–106.